

Міністерство освіти і науки України

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОЛОГО-НАТУРАЛІСТИЧНИЙ ЦЕНТР УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

04074. Київ, Вишгородська, 19

Тел. 430-02-60, 430-43-90

e-mail: nenc@nenc.gov.ua

«23» червня 2016 р.

Директору НЕНЦ
В.В. Вербицькому

Доповідна записка про проведення Всеукраїнського семінару-практикуму для заступників директорів обласних ЕНЦ (СЮН) на базі позашкільних закладів освіти Дніпропетровської області

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 25 грудня 2015 року №1360 „Про затвердження Плану всеукраїнських і міжнародних організаційно-масових заходів з дітьми та учнівською молоддю на 2016 рік (за основними напрямками позашкільної освіти) та Плану семінарів-практикумів для педагогічних працівників позашкільних навчальних закладів на 2016 рік” та з метою поліпшення науково-методичного забезпечення навчальних закладів, підвищення якості позашкільної еколого - біологічної освіти з дітьми та учнівською молоддю, розвитку творчого потенціалу педагогів, поширення інноваційних досягнень, узагальнення та розповсюдження передового педагогічного досвіду з **07 по 09 червня 2016 року** на базі позашкільних еколого-натуралістичних навчальних закладів Дніпропетровської області, мережа яких з 2013 року (за даними Міністерства освіти і науки України) є найбільшою серед інших областей, проводився Всеукраїнський семінар-практикум для заступників директорів обласних еколого-натуралістичних центрів (станцій юних натуралістів) за темою: **“Сучасні форми і методи екологічної освіти і виховання в промислово розвинених регіонах України”**.

Базами проведення заходу з відповідною тематикою презентації власного досвіду роботи в галузі позашкільної екологічної освіти і виховання були:

- **комунальний заклад освіти “Обласний еколого-натуралістичний центр дітей та учнівської молоді”** (директор Ю.Ф.Педан). Тема презентації: “Сучасні форми та методи позашкільної екологічної освіти і виховання на Дніпропетровщині як промислово розвиненому регіоні України”;
- **комунальний позашкільний навчальний заклад “Станція юних натуралістів” Тернівського району м. Кривого Рогу** (директор А. Д. Цуренков). Тема презентації: “Реалізація проектів з екологічного виховання у співпраці з промисловими підприємствами”;
- **комунальний позашкільний навчальний заклад “Станція юних натуралістів” Жовтневого району м. Кривого Рогу** (директор Н. М. Шепетука). Тема презентації: “Формування готовності вихованців позашкільного навчального закладу до проектної діяльності”;

- **комунальний позашкільний навчальний заклад “Станція юних натуралістів” Дніпропетровської міської ради** (директор Т. В. Ступак). Тема презентації: “Створення комфортних умов для самореалізації та самовдосконалення креативної особистості відповідно до її здібностей та інтересів в умовах промислового міста”;
- **комунальний заклад “Дитячий екологічний центр м. Дніпродзержинська” Дніпродзержинської міської ради** (директор А.І.Гаврилюк). Тема презентації: “Формування інвайронментального мислення підростаючого покоління засобами музейної педагогіки”;
- **комунальний заклад “Центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді” Дніпропетровського району** (директор І.П.Боярчук). Тема презентації: “Співпраця сучасного позашкільного навчального закладу та природного заповідника “Дніпровсько-Орільський” як шлях до реалізації Концепції Загальнодержавної програми збереження біорізноманіття та Програми формування національної екологічної мережі”.

Під час заходу на базі КЗО “Обласний еколого-натуралістичний центр дітей та учнівської молоді була презентована тематична виставка досягнень за концептуальними напрямками методичної роботи системи еколого-натуралістичних навчальних закладів Дніпропетровської області та працювали творчі педагогічні лабораторії:

- **“Позашкільна екологічна освіта як системоутворюючий фактор виховного простору сільської території”** (з презентацією основних сучасних напрямів діяльності ПНЗ області районного рівня: Верхньодніпровського районного еколого – натуралістичного центру дітей та учнівської молоді, КЗО “Магдалинівська районна станція юних натуралістів, КПНЗ “Павлоградський районний еколого – натуралістичний центр дітей та учнівської молоді” та КПНЗ “Станція юних натуралістів” Царичанської районної ради, КНЗ “Криничанський центр учнівської молоді”).
- **“Створення інноваційного освітнього простору в позашкільному еколого-натуралістичному закладі промислового міста”** (з презентацією основних сучасних напрямів діяльності ПНЗ області міського рівня: КЗ “Нікопольський міський еколого – натуралістичний центр”, міського еколого – натуралістичного центру дітей та учнівської молоді виконкому Марганецької міської ради, КПНЗ “Станція юних натуралістів” м. Павлограда, КПНЗ “Станція юних натуралістів № 2” м. Дніпропетровська, еколого-натуралістичного центру “Енергія” м. Жовті Води).
- **“Позашкільний еколого-натуралістичний освітній заклад промислово розвинутого регіону – територія соціального партнерства”** (з презентацією досвіду роботи сучасних напрямів діяльності КЗО “Обласний еколого-натуралістичний центр дітей та учнівської молоді”).

В ході проведення семінару-практикуму його учасники ознайомилися з деякими новаціями, які активно впроваджуються в мережі позашкільних профільних закладів Дніпропетровської області, серед яких:

- Обласна Природнича школа учнівської молоді (Обласний еколого-натуралістичний центр дітей та учнівської молоді);
- Обласна комплексна програма організації наукових практик та екологічних експедицій для педагогічного активу та вихованців позашкільних еколого-натуралістичних закладів освіти “Вивчаємо заповідні території України” (Обласний еколого-натуралістичний центр дітей та учнівської молоді);
- Пошукова робота для фондів Міжшкільного екологічного музею під час експедицій по об’єктах ПЗФ Дніпропетровщини (Дитячий екологічний центр м. Дніпродзержинська);
- Використання здоров’язбережувальних технологій на екологічних стежках (Дитячий екологічний центр м. Дніпродзержинська);
- Створення Дитячого екологічного прес - центру “Junik Eko news”, “Вільної лабораторії “FreeLab-Eco”, “Міської Літньої біологічної школи” (Станція юних натуралістів Жовтневого району м. Кривого Рогу) та інші.

Під час проведення круглого столу, учасники заходу констатували, що розвиток позашкільної освіти сьогодні гальмується загостренням ряду об’єктивних і суб’єктивних причин і не розв’язаних проблем. Насамперед, найбільшим стримуючим чинниками розвитку системи позашкільної освіти є:

- недотримання місцевими органами влади й управління освітою Закону України “Про позашкільну освіту” щодо збереження і розширення мережі позашкільних навчальних закладів різних типів державної, комунальної та приватної форм власності, й зокрема, підняття статусу керівників гуртків, секцій, творчих об’єднань до статусу вчителів загальноосвітніх навчальних закладів;
- загальною негативною тенденцією, що зберігається і сьогодні є поступове скорочення кількості гуртків і творчих об’єднань, а відтак і вихованців, учнів, слухачів, що навчаються у позашкільних навчальних закладах всіх без виключення областей України, в середньому від 2,3 % до 5,5 %;
- майже на 34,8 % скоротилась кількість гуртків і дитячих об’єднань школярів на базі сільських загальноосвітніх навчальних закладів та перестали практично діяти такі об’єднання за місцем проживання дітей;
- незадовільне матеріально-технічне забезпечення позашкільної освіти (в середньому по областях від 3,0 % до 3,8 % від загального освітянського регіонального бюджету, а ще менше від 1,4 % до 2,5 % місцевого рівня й особливо районного та сільського), суттєво перешкоджає розбудові позашкільних навчальних закладів;
- наступним негативним явищем, характерним для сьогодення, хоча і менш помітним ніж у минулі роки, є відтік педагогічних працівників саме чоловічої статі, у той же час, сьогодні 75,9% педагогічних працівників позашкільних навчальних закладів складають саме жінки, фактично 16,7 % від загальної кількості працівників – це люди пенсійного віку. З останнім пов’язано суттєве скорочення кількості педагогів віком до 30 - 35 років та прямо пропорційне збільшення педагогів пенсійного віку.

Учасники семінару-практикуму підкреслили, що сьогодення вимагає від позашкільної освіти змін. Змін у змісті, розширенні пропозицій сучасних освітніх послуг, наданні допрофесійної освіти, модернізації і створенню

сучасної матеріально-технічної бази тощо. У вирішенні цих питань партнерами і надійними помічниками повинні стати родини дітей. Дуже важливо залучити широку громадськість до подальшого розвитку позашкільних навчальних закладів. Сучасний позашкільний заклад повинен стати дійсно відкритою соціально-педагогічною системою, відкритою для сучасних технологій, сучасних напрямлень роботи, які викликають у дітей зацікавленість. Ця сфера може і повинна стати інноваційним майданчиком для апробації освітніх моделей і технологій майбутнього. Звісно, без допомоги держави позашкільним закладам неможливо вижити. Але й мати надію тільки на державу ми не повинні. Сьогодні кожен заклад повинен зробити все для залучення позабюджетних коштів, залучення до роботи бізнес-партнерів, всіх кого турбує майбутнє наших дітей.

Для збереження та подальшого розвитку позашкільної освіти важливо знаходити нові підходи, сучасні форми роботи, впроваджувати нові проекти, з урахуванням потреб суспільства, інтересів дітей та їх батьків в окремо взятому регіоні, місті, селищі. А це означає, що якість надання таких послуг повинна бути високою

Під час заходу учасники Всеукраїнського семінару-практикуму ознайомилися з історичним, культурним, науковим та промисловим надбанням Дніпропетровщини через відвідання історичного музею ім. Д. І. Яворницького, зоологічного музею ДНУ ім. О. Гончара, Інституту зернових культур НААН України, Криворізького ботанічного саду НАН України, навчальної шахти “Жовтнева” ПАТ “Криворізький залізнорудний комбінат”, проведення авто екскурсій “Дніпро вечірній”, “Дніпродзержинськ - місто Прометея”, “Славне місто Кривий Ріг”.

За підсумками роботи видано збірник тез учасників семінару-практикуму.

Тараненко В.І.,
заступник з НМР

Директор НЕНЦ
доктор педагогічних наук,
професор

В. В. Вербицький